

Matthiola; Kreutterbuch, 1586, Vom Ladano

Vom Ladano. Cap. XLIX. (A)

Gestalt.

Ladanum ist ein Steudle, ein Geschlecht des Cisti, dem Weible ähnlich, ausgenommen dasz er länger und schwärzter Bletter hat, an welchen zur zeit desz Lentzen ein feiste feuchtigkeit klebt, ausz welcher das wolriechend Ladanum wirdt gemacht. Solchen Safft oder feistigkeit sammlet man also: Wann die Geissen und Bôcke seine Bletter abweyden, so bleibt die zâhe feistigkeit an jhrem Bart, unnd haarechten Füßsen kleben, gleich wie ein Vogelleim, darnach kemmen die Eynwohner das feist ab, seyhen es durch, machens zu stücken, und stellens also hin. Etliche nemmen Seile, und hencken sie in die Sträuch, dasz die feistigkeit daran bleibe kleben, darnach scharren sie das feiste von den Stricken, und machen das Ladanum darausz.

*Wie man dieser zeit in der Insel Creta das Ladanum sammle, welche weisz von niemand sonst beschrieben, meldet Bellonius lib. I. observationum cap. 7. die Innwohner haben ein sonderlich Instrument darzu, welches sie auff jhr Sprach Ergastiri nennen, welches einem Rechen ohne Zeen ähnlich ist. An diesem Instrument seyn etliche Nestel oder stücklin von ungearbeitem Leder angehefftet, mit solchem berühren sie das Gewächs, auff dasz darauff die

Van laudanum. Kapittel XLIX. (**Cistus ladanifer**)

Gestalte.

Ladanum is een struikje, een geslacht van de Cistus het wijffe gelijk, uitgezonderd dat het langere en zwartere bladeren heeft aan welke in tijd de lente een vette vochtigheid kleeft uit welke dat goed ruikend laudanum wordt gemaakt. Zulk sap of vettigheid verzamelt men also: Wanneer de geiten en bokken zijn bladeren afweiden dan blijft de taaie vettigheid aan hun baard en haarachtige voeten kleven, gelijk zoals een vogellijm, daarna kammen de inwoners dat vet af, zeven het door, maken het in stukken en plaatsen het also weg. Ettelijke nemen zijlen en hangen ze in de struiken zodat de vettigheid daaraan blijft kleven, daarna scharrelen ze dat vette van de strikken en maken dat laudanum daaruit.

*Zoals men deze tijd in het eiland Kreta dat laudanum verzamelt welke wijze van niemand anders beschreven vermeldt Bellonius libro I, observationum kapittel 7, de inwoners hebben een bijzonder instrument daartoe welke ze in hun spraak Ergastiri noemen welke een hark zonder tanden is. Aan dit instrument zijn ettelijke nestelen of stukjes van onbewerkt leer aangehangen en moe zo een beroeren de dat gewas opdat daarop de vettigheid daarvan

feistigkeit davon kleben bleib, welche darnach in der grôsten hitz der Hundtstag herab gethan wirdt, derwegen ein grosse mühe darauff gehet, dieweil man auff den hôchsten Bergen in der grôsten hitz derwegen eine gute zeit verharren musz. Diese arbeit aber pflegen am meisten die Griechischen Mûnch, welche Calobieros genennet werden, zu verwalten. Es vermeynt aber H. Carolus Clusius, Wann man die mühe in Hispania wolt auffwenden, dasz man darinn von wegen der grossen meng, das best und reinest Ladanium kôndte sammeln. * [128] (C) (Cistus gaat over in Guaiacum)

aankleven blijft welke daarna in de grootste hitte der hondsagen eraf gedaan wordt, daarom een grote moete daarop gaat omdat men op de hoogste bergen in de grootste hitte daarom een goede tijd volhouden moet. Deze arbeid echter plegen het meeste de Griekse monniken welke Calobieros genoemd worden toe doen. Er meent echter H. Carolus Clusius wanneer men de moeite in Spanje wilde aanwenden dat men daarin vanwege de grote menigte dat beste en reinste laudanum kon verzamelen. * [128] (C) (Cistus gaat over in Guaiacum)

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>